

مطالعه تطبیقی ماهیت دیه در مذاهب خمسہ از دیدگاه فقه و حقوق

دیه یکی از مهم‌ترین احکام و موضوعهای بحث برانگیز در فقه و حقوق اسلامی است که از جنبه‌های گوناگون، مورد توجه صاحب‌نظران، فقیهان، مفسران و حقوق‌دانان اسلامی قرار گرفته است. جنبه‌هایی همچون کیفیت تشریح دیه (تأسیسی یا امضایی)، ما بازاء و اجناس دیه، و اینکه تعیینی‌اند یا تخییری، نقش خطایی یا عمدی بودن جنایت در مقدار دیه، ایام موجب تغلیظ دیه، دیه زن، رد فاضل دیه مرد، و فلسفه و حکمت تنصیف دیه زن. در این جهت برای رسیدن به مفهوم و ماهیت دیه از منظر فقه و حقوق اسلامی به طور تطبیقی و بیان قول درست‌تر در این باره است. بررسی مذاهب خمسہ، بیانگر عدم برابری مسلمان و غیر مسلمان در میزان دیه است. مسئله دیه از موضوعاتی است که در نتیجه مقتضیات زمانی رخ داده است که پیش از این، نیاز به پاسخگویی و حل آن نبود، اما با گذر زمان به مسئله‌ای بااهمیت و اساسی تبدیل شده است. در این پژوهش، از روش توصیفی و از منابع کتابخانه‌ای استفاده شد. در همین ارتباط، احکام مذاهب

خمسہ در مورد دیه نفس و اعضا مورد بررسی قرار گرفت و دیدگاه هر یک از فقهای مشهور این مذاهب، بیان شد. نتایج نشان می‌دهد که شافعی به ثلث بودن دیه نفس، مالکی به نصف بودن دیه ذمیون، ابوحنیفه به تساوی دیه مسلمانان باور دارند. درحالی‌که فقهای امامیه، دیه مرد اهل کتاب را معادل هشتصد درهم و دیه زن کتابیه رو چهارصد درهم مشخص کرده‌اند. بر این اساس، برخی از فقهای امامیه برحسب شرایط، دیه غیرمسلمان را با دیه مسلمین یکی دانسته‌اند

کلیدواژه‌ها: ماهیت دیه، مذاهب خمسہ، فقه و حقوق

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۶۶۲۸۲۵۹۶۷۰۲۶۱۶۲۸۲۵۹۶۷۰۲۶۱۶۲۸۲۵۹۶۷۰۲۶۱۶۲۸۲۵۹۶۷

تاریخ دفاع: ۱۴۰۳/۰۴/۲۳

رشته‌ی تحصیلی:

دانشکده:

استاد راهنما: دکتر حسین جیبا

Thesis:

A comparative study of the nature of money in Khamsa schools from the point of view of jurisprudence and law

Diyeh is one of the most important rulings and controversial issues in Islamic jurisprudence and law, which has received the attention of Islamic experts, jurists, commentators and

jurists from various aspects. Diyeh, and whether they are determined or optional, the role of error or intentionality of the crime in the amount of Diyeh, days that cause the concentration of Diyeh, female Diyeh, rejection of male Diyeh, and the philosophy and wisdom of halving the female Diyeh. In this direction, to reach the concept and nature of diya from the point of view of jurisprudence and Islamic law, it is more correct to say the word in this regard. Examining Khamsa religions shows the inequality of Muslims and non-Muslims in the amount of dowry. Diyeh issue is one of the issues that happened as a result of the exigencies of the time, which before now, there was no need to answer and solve it, but with the passage of time, it has become an important and fundamental issue. In this research, descriptive method and library sources were used. In this connection, the rules of religions Khamsa was examined about the payment of the soul and the members, and the views of each of the famous jurists of these schools were expressed. The results show that Shafi'i believes in one-third of self-payment, Maliki in half of Dhimmiun, Abu Hanifa believes in equality of Muslims. While the jurists of Imamiyyah have defined the dowry of a bookish man equal to eight hundred dirhams and the dowry of a bookish woman as four hundred dirhams. Based on this, some jurists of the Imamiyyah have considered non-Muslims' money to be the same as Muslims' money according to the circumstances